

Economische Foto

Gemeente Heerenveen

september 2019

E&E advies

1. Inleiding

Voor de herijking van het economisch beleid van de gemeente Heerenveen is het van belang dat de gemeente een objectief beeld heeft van de huidige economische situatie. De belangrijkste conclusies richting de economische herijking zijn opgenomen in de samenvatting. In het overige deel van deze notitie wordt achtereenvolgens ingegaan op de demografische situatie, de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en de economische situatie van Heerenveen. Het beeld dat hieruit ontstaat wordt daar waar relevant gespiegeld aan de ontwikkeling in de buurgemeenten, F4, Provincie Friesland en Nederland.

2. Samenvatting

Bevolkingsgroei in combinatie met vergrijzing vraagt een focus op kwaliteit en bestendigheid

Heerenveen telt ruim 50.000 inwoners en was daarmee op 1 januari 2018 de vijfde gemeente van Friesland. In tegenstelling tot veel andere gemeenten in Noord-Nederland, is het de verwachting dat Heerenveen ook in de komende jaren in omvang blijft doorgroeien. Wat wel verandert, is dat de gemiddelde leeftijd van de bevolking snel oploopt, waardoor het aantal 65-plussers in de komende 20 jaar toeneemt met bijna 50%. Deze forse vergrijzing staat tegenover een afname van de omvang van de beroepsbevolking. Het aantal jongeren (0-15) groeit daarentegen wel. De effecten van de veranderende samenstelling zijn groot, met minder mensen zullen straks veel meer mensen verzorgd moeten worden. Het beroep op bepaalde voorzieningen (bijvoorbeeld zorg) zal daarbij fors toenemen; de vraag naar andere voorzieningen verandert of neemt af. In plaats van de huidige focus op economische groei, vragen deze ontwikkelingen een duurzame focus op de kwaliteit en bestendigheid van de economie. Enerzijds zijn door de krimp van de beroepsbevolking straks minder banen nodig, anderzijds zijn er ook minder mensen voorhanden om het werk te doen. Dit laatste vraagt een focus op arbeidsproductiviteit en arbeidsparticipatie (van ouderen).

Een krappe arbeidsmarkt die volop in beweging is

De vraagzijde van de arbeidsmarkt is met de hoogconjunctuur in de afgelopen periode flink aangetrokken: het werkgelegenheidsaanbod in Heerenveen stijgt. Het werk in Heerenveen bestaat voor het overgrote deel uit banen voor middelbaar en praktisch opgeleide mensen. Dit sluit aan op de kwaliteiten van de beroepsbevolking in Heerenveen en de omliggende regio.

Nog niet alle inwoners van Heerenveen weten mee te profiteren van de economische groei. Er is nog altijd een groep werkzoekenden die aan de zijlijn staat door het ontbreken van de juiste startkwalificaties, terwijl met de aanstaande krimp van de beroepsbevolking iedereen hard nodig zal zijn. Specifieke aandacht gaat daarbij ook uit naar de jongeren. Net als in andere gebieden in Noord-Nederland heeft ook Heerenveen te maken met een structureel vertrekoverschot van (hoogopgeleide) jongeren uit de regio, terwijl deze groep juist een belangrijk rol speelt in het op peil houden van de kennispositie en daarmee de concurrentiepositie van het bedrijfsleven in de regio.

Tot slot staat ook Heerenveen aan de vooravond van grote verschuivingen op de arbeidsmarkt. Landelijk zien we nu al dat door de robotisering, digitalisering en automatisering met name de banen in het middensegment onder druk staan. De verwachting is dat deze druk in de komende jaren alleen maar toe zal nemen. Tegelijkertijd ontstaan er in andere sectoren nieuwe banen die vragen om andere kwaliteiten. In combinatie met de krimpende beroepsbevolking, ontstaat een mismatch die in enkele sectoren (zorg, techniek, IT, onderwijs) nu al leidt tot krapte op de arbeidsmarkt. Naast oplossingen in de vorm van omscholing en 'Leven Lang Leren', zullen door krapte in bepaalde sectoren op termijn mogelijk ook arbeidsmigranten nodig zijn om ons welvaarts- en voorzieningenniveau te kunnen handhaven.

Heerenveen is de banenmotor van Friesland en heeft een belangrijke regionale werkgelegenheidsfunctie

De gemeente Heerenveen heeft in de afgelopen tien jaar een belangrijk aandeel gehad in het op peil houden van de werkgelegenheid in Friesland. De totale werkgelegenheid is sinds 2007 met maar liefst 14 procent toegenomen. Heerenveen heeft substantieel meer banen dan dat op grond van de omvang van de eigen beroepsbevolking te verwachten is. Daarmee heeft Heerenveen een belangrijke werkgelegenheidsfunctie binnen Friesland. Dagelijks komen er ruim 22.000 arbeidskrachten van buiten de gemeente Heerenveen werken bij bedrijven en instellingen die gevestigd zijn binnen de gemeentegrenzen. Heerenveen telt veel grote bedrijven en instellingen en relatief weinig zelfstandigen. Desondanks heeft meer dan 90% van de bedrijfsvestigingen in Heerenveen minder dan 10 werkzame personen.

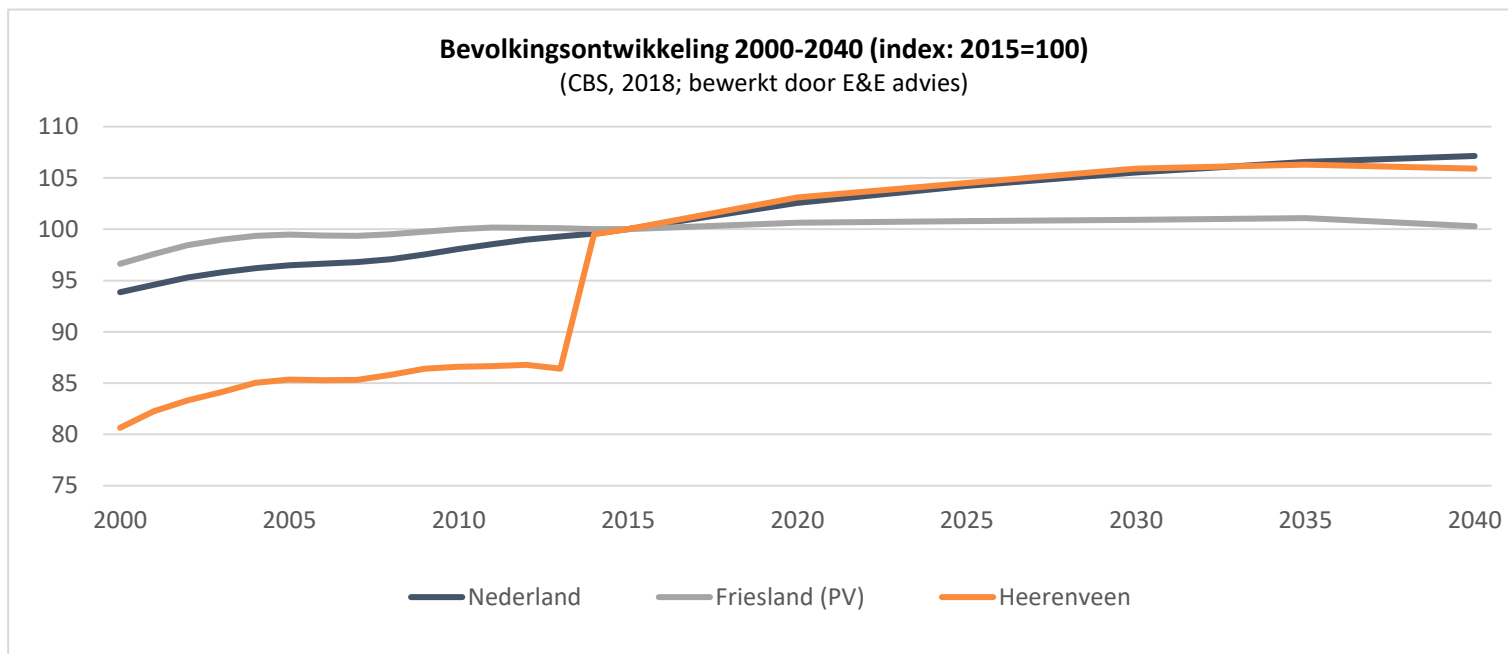
De kanteling naar een eigen profiel

De explosieve groei van de economie in Heerenveen heeft ertoe geleid dat er een steeds helderder profiel begint af te tekenen. De strategische ligging en de uitstekende werklocaties in combinatie met groei in de groothandel, vervoer en opslag en (maak)industrie maken dat Heerenveen steeds meer als logistiek knooppunt kan worden gezien. Daarnaast is Heerenveen sterk in de voedingsmiddelenindustrie, een beeld dat door de recente vestiging van enkele grote zuivelverwerkers verder is versterkt. Tot slot geniet Heerenveen landelijke bekendheid op het gebied van (top)sport, waarbij ook steeds meer de verbinding kan worden gezocht met bedrijven en grote instellingen op het gebied van zorg en vitaliteit in Heerenveen. De zorgsector heeft daarbij een belangrijke werkgelegenheidsfunctie voor Heerenveen. Door de (culturele en recreatieve) voorzieningen, een goed onderwijsaanbod en een uitstekend woonklimaat is het niet alleen goed werken in Heerenveen, maar ook goed leven. Voor de komende jaren liggen er dan ook volop kansen om de aanwezige kwaliteiten verder uit te bouwen ten behoeve van de welvaart en het welzijn van inwoners in de regio.

3. Demografische ontwikkelingen

3.1 Heerenveen blijft groeien tot 2035

Op 1 januari 2018 woonden er in de gemeente Heerenveen ongeveer 50.200 inwoners. Daarmee woont 7,8% van alle inwoners in de provincie Friesland (circa 647.000 inwoners) in Heerenveen. Noord-Nederland omvat ongeveer 1.700.000 inwoners. Het aandeel van Heerenveen in dit totaal bedraagt 2,9%. Figuur 1 is een combinatie van de (werkelijke) ontwikkeling van de bevolking van 2000 tot 2015 en een prognose van de bevolking tot 2040.

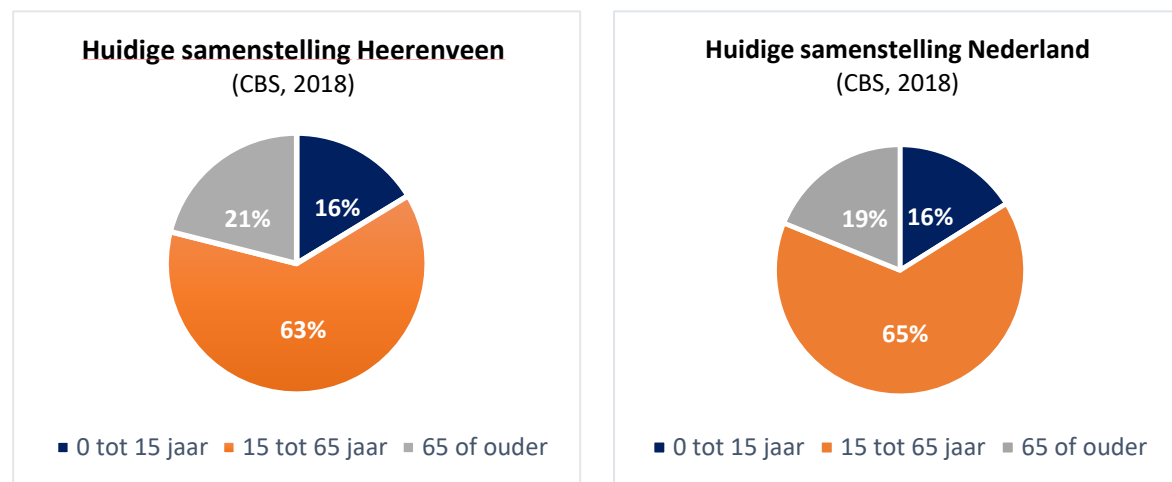
Figuur 1: Bevolkingsontwikkeling 2000-2040

Zichtbaar is dat de bevolking in Heerenveen in de afgelopen jaren gegroeid is. De groei is grotendeels te verklaren door de gemeentelijke herindeling in 2014 waarin een deel van de opgeheven gemeente Boarnsterhim en de plaatsen Nieuwebrug en Haskerdijken aan de gemeente werden toegevoegd. In tegenstelling tot Friesland wordt verwacht dat Heerenveen in de komende jaren blijft groeien (naar 53.400 inwoners in 2035). Vanaf 2035 wordt een krimp van de bevolking verwacht door verdere vergrijzing en het sterfteoverschot dat hiermee gepaard gaat.

3.2 Ingrijpende verandering van de samenstelling

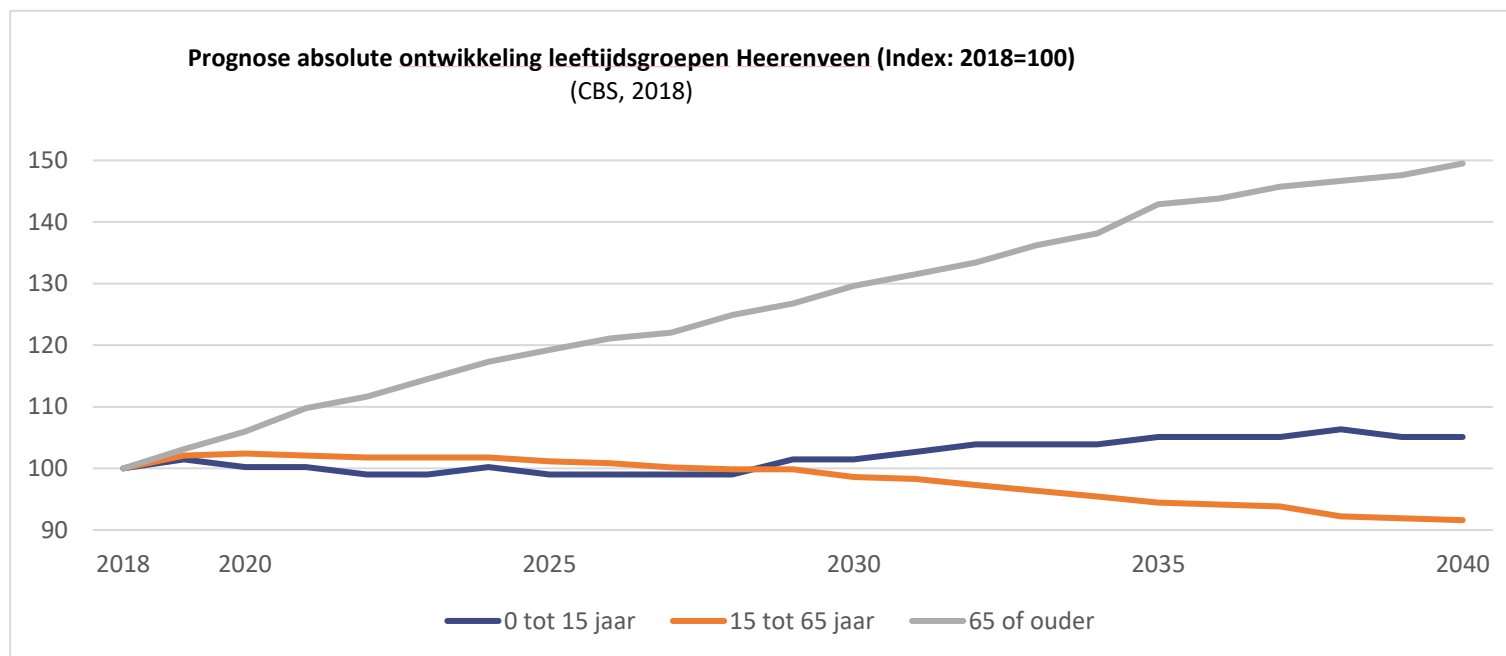
De samenstelling van de bevolking van Heerenveen zal in de komende decennia flink wijzigen. In figuur 2 is de huidige samenstelling van de bevolking van Heerenveen en Nederland weergegeven. Ten opzichte van de landelijke samenstelling is de beroepsbevolking in Heerenveen iets kleiner en telt Heerenveen iets meer 65-plussers.

De potentiële beroepsbevolking is te verdelen in de groepen 15 tot 45 jaar en de groep 45 tot 65 jaar. Wat hierbij opvalt is dat de potentiële beroepsbevolking van Heerenveen ouder is in vergelijking met het landelijke gemiddelde. Heerenveen telt relatief meer 45 jaar en ouder in haar potentiële beroepsbevolking. De beroepsbevolking in Heerenveen zal hierdoor eerder krimpen. Dit is evenzo voor de gehele provincie Friesland. De samenstelling van de provincie is namelijk procentueel gelijk aan die van Heerenveen.

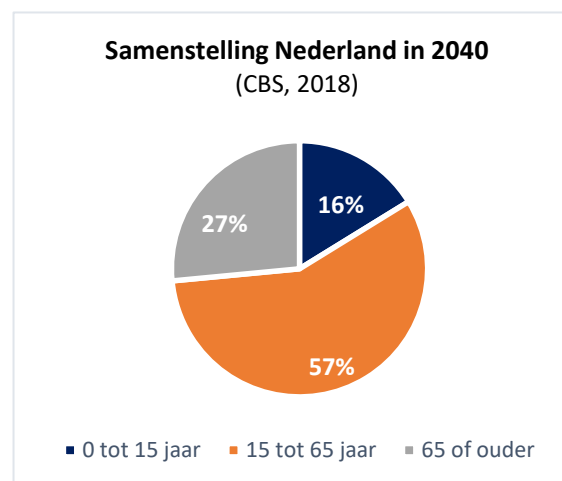
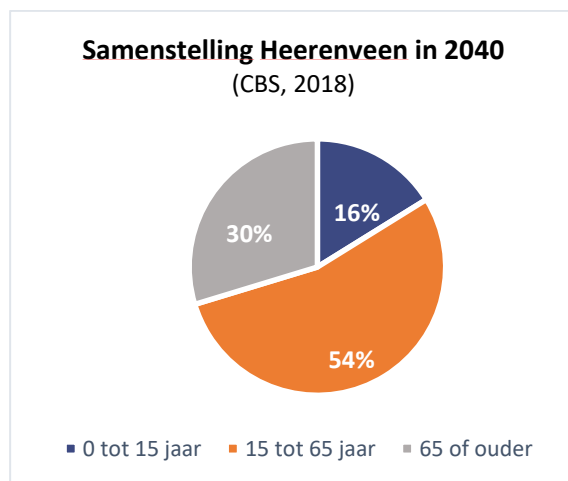
Figuur 2: Samenstelling van de bevolking van Heerenveen en Nederland

Figuur 3 illustreert hoe de samenstelling van de bevolking van Heerenveen zich gaat ontwikkelen in de komende periode. De effecten van de vergrijzing van de bevolking worden hierin goed zichtbaar. Richting 2040 zal het aantal 65-plussers met bijna 50% toenemen (van 10.600 naar 15.800). De potentiële beroepsbevolking krimpt met ruim 8% (van 31.400 naar 28.800). Opvallend is dat het aantal jongeren toeneemt met 5% (van 8.180 naar 8.600).

Figuur 3: Prognose ontwikkeling per leeftijdsgroep

De effecten van de prognose op de samenstelling van de bevolking in Heerenveen zijn opgenomen in figuur 4. In vergelijking met de huidige samenstelling van de bevolking (figuur 2) is zichtbaar dat het aandeel 65-plussers toeneemt en het aandeel van de potentiële beroepsbevolking in de totale bevolking terugloopt. Het beeld ten opzichte van Nederland blijft nagenoeg onveranderd, Heerenveen blijft iets meer vergrijsd. De provincie Friesland laat dezelfde bewegingen zien als Heerenveen met een snellere krimp in de beroepsbevolking en een grotere vergrijzing.

Figuur 4: verwachte samenstelling van de bevolking in 2040

De bovengenoemde veranderingen in de samenstelling van de bevolking heeft het gevolg dat in 2040 met minder mensen meer mensen verzorgd zullen moeten worden. Ten opzichte van de huidige situatie zijn er enerzijds minder banen nodig om de krimpende beroepsbevolking aan het werk te houden, anderzijds zijn er ook minder mensen voorhanden om het werk te doen.

4. Arbeidsmarkt

4.1 Relatief laagopgeleide beroepsbevolking, de opleidingskloof neemt toe

In 2017 bestond de beroepsbevolking van Heerenveen uit ongeveer 26.000 personen (2,9% van de totale beroepsbevolking in Noord-Nederland)¹. In tabel 1 is het opleidingsniveau van de werkzame beroepsbevolking weergegeven voor 2003 en 2017. Wat opvalt is dat het algehele opleidingsniveau in alle regio's tussen 2003 en 2017 is toegenomen.

	Laag ²	Middel ³	Hoog ⁴
Heerenveen (2003)	30%	48%	22%
Noord-Nederland (2003)	30%	47%	23%
Nederland (2003)	29%	44%	26%
Heerenveen (2017)	24%	44%	28%
Noord-Nederland (2017)	21%	46%	31%
Nederland (2017)	20%	42%	37%

Tabel 1: Opleidingsniveau werkzame beroepsbevolking

Ten opzichte van Noord-Nederland en met name Nederland, heeft Heerenveen op dit moment relatief veel laag- en middelhoogopgeleiden en minder hoogopgeleiden. Wanneer het opleidingsniveau van Heerenveen in 2003 wordt vergeleken met 2017, valt het op dat de toename van het aantal hoger opgeleiden (HBO/WO) achterblijft vergeleken met andere regio's. De beroepsbevolking van Heerenveen was in 2003 al relatief laag opgeleid en de verschillen zijn in de afgelopen periode verder toegenomen.

4.2 Gemiddelde werkloosheid

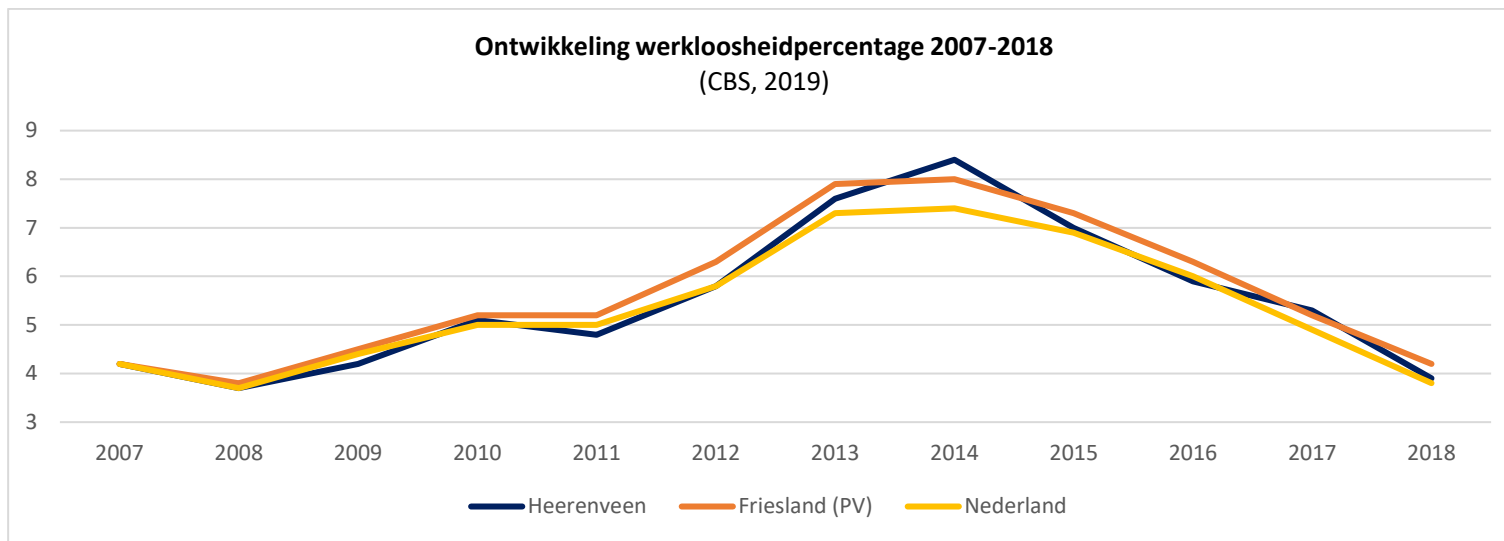
Het werkloosheidspercentage van Heerenveen lag in 2018 met 3,9% iets boven het landelijke gemiddelde (3,8%) een daarmee onder het niveau van Noord-Nederland (4,4%) en Friesland (4,2%). Uit de ontwikkeling van het werkloosheidspercentage over de laatste 10 jaar (figuur 5) is te zien dat de werkloosheid zich op eenzelfde manier heeft ontwikkeld als de andere regio's. Wat wel opvalt is dat de piek van de werkloosheid in tijden van laagconjunctuur (2013-2015) hoger ligt dan het landelijke gemiddelde. De economie in Heerenveen (en Friesland) lijkt daarmee iets vatbaarder voor conjunctuurschommelingen dan het landelijke gemiddelde.

¹ CBS, Arbeidsdeelname, regionale indeling 2017

² Dit omvat onderwijs op het niveau van basisonderwijs, het vmbo, de eerste 3 leerjaren van havo/vwo of de assistentenopleiding (mbo-1).

³ Dit omvat de bovenbouw van havo/vwo, de basisberoepsopleiding (mbo-2), de vakopleiding (mbo-3) en de middenkader- en specialistenopleidingen (mbo-4).

⁴ Dit omvat onderwijs op het niveau van hbo of wo.

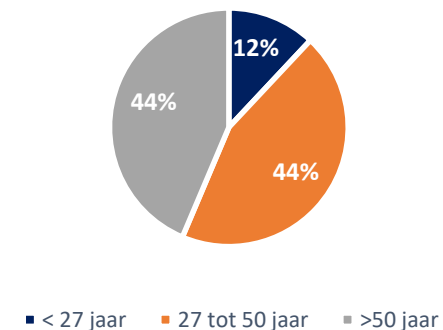
Figuur 5: Ontwikkeling werkloosheidspercentage

4.3 Werkzoekenden zijn relatief oud en hebben geen startkwalificatie

Het aantal geregistreerde werkzoekenden zonder dienstverband vormt een goede indicatie voor het inschatten van het aanwezige arbeidsmarktpotentieel in Heerenveen. Het cijfer bestaat uit werkzoekenden met een werkloosheids- of arbeidsongeschiktheidsuitkering met arbeidsvermogen. Ook alle mensen met een bijstandsuitkering maken onderdeel uit van de geregistreerde werkzoekenden. Het aantal werkzoekenden geeft daarmee een breder beeld van het arbeidsmarktpotentieel dan alleen de werkloze beroepsbevolking.

In augustus 2018 telde Heerenveen 2.462 geregistreerde werkzoekenden zonder dienstverband. In figuur 6 is de verdeling van het aantal werkzoekende naar leeftijdscategorie afgebeeld. Hierin is zichtbaar dat het aandeel oudere werkzoekende relatief groot is.

Werkzoekenden naar leeftijdscategorie (UWV, augustus 2018)

Figuur 6: werkzoekende per leeftijdscategorie

Tabel 2 laat de startkwalificatie van de geregistreerde werkzoekenden zonder dienstverband in Heerenveen zien. De tabel illustreert dat bijna de helft van de werkzoekenden niet over een startkwalificatie beschikt. Bijna een kwart van werkzoekenden heeft een mbo-opleiding vanaf niveau 2. De werkzoekenden zonder startkwalificatie of een MBO 1-3 opleiding vormen een kwetsbare groep op de arbeidsmarkt. Door digitalisering en automatisering zien we het type banen voor deze doelgroep nu al onder druk staan. De verwachting is dat deze druk in de komende jaren alleen maar verder zal toenemen. Het aantal werkzoekenden met een HBO-opleiding of hoger is relatief laag. In de praktijk zal dit in veel gevallen gaan om kortstondige frictiewerkloosheid.

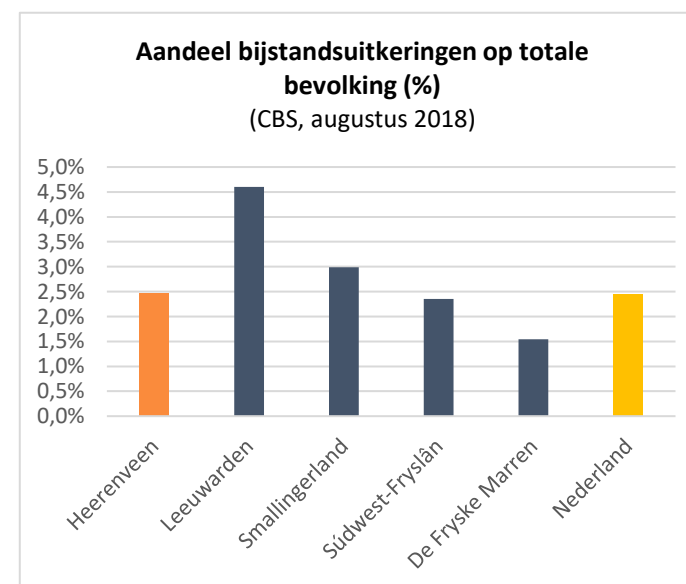
Startkwalificatie	Aantal	%
Geen startkwalificatie	1154	47%
HAVO/VWO	79	3%
MBO vanaf niveau 2	597	24%
HBO/Bachelor	241	10%
WO/Master	79	3%
Onbekend	312	13%

Tabel 2: Startkwalificatie werkzoekenden (UWV, augustus 2018)

Bijstandsgerechtigden

Van de 2.462 werkzoekenden in augustus 2018 had ongeveer 60% een bijstandsuitkering. Dit kan erop duiden dat een relatief groot aandeel van de werkzoekenden in Heerenveen langdurig werkloos is en daarmee een relatief grote afstand tot de arbeidsmarkt heeft. Ondanks de hoogconjunctuur is deze groep er (nog) niet in geslaagd deel te nemen aan het arbeidsproces.

In de figuur 7 is het aandeel bijstandsuitkeringen in de totale bevolking weergegeven. Hierin is zichtbaar dat Heerenveen ten opzichte van het landelijke beeld een gemiddeld aantal bijstandsgerechtigden heeft.

Figuur 7: Bijstandsuitkeringen op totale bevolking

4.5 Mismatch vraag en aanbod

Tabel 3 geeft de indeling van de geregistreeerde werkzoekenden in Heerenveen naar beroepsklasse weer. In de arbeidsmarktanalyse per arbeidsmarktregio van het UWV⁵ blijkt dat in zowel Friesland als heel Noord-Nederland de krapte zich met name concentreert in de beroepsklassen techniek, zorg en IT. Opvallend is dat in Heerenveen er voornamelijk in de techniek nog relatief veel arbeidspotentieel aanwezig is. Ook geldt dit in mindere mate voor het arbeidsaanbod in de zorg. Dit duidt op een mismatch die wordt veroorzaakt door het feit dat het opleidingsniveau van het aanbod onvoldoende aansluit bij de werkgeversvraag.

Beroepsklasse	Aantal werkzoekenden	Aantal van het totaal (in %)
Technische beroepen	593	24,1%
Bedrijfseconomische en administratieve beroepen	373	15,2%
Onbekend	302	12,3%
Dienstverlenende beroepen	253	10,3%
Zorg en welzijn beroepen	222	9,0%
Commerciële beroepen	213	8,7%
Transport en logistiek beroepen	173	7,0%
Managers	68	2,8%
Pedagogische beroepen	126	5,1%
ICT beroepen	42	1,7%
Agrarische beroepen	35	1,4%
Openbaar bestuur, veiligheid en juridische beroepen	35	1,4%
Creatieve en taalkundige beroepen	27	1,1%

Tabel 3: geregistreeerde werkzoekenden naar beroepsklasse (UWV, augustus 2018)

⁵ Regio in beeld: Drenthe, Friesland, Groningen; UWV; oktober 2018

4.6 Heerenveen is een banenmotor en heeft een regionale werkgelegenheidsfunctie

In tabel 4 en 5 zijn de belangrijkste pendelgegevens van Heerenveen weergegeven. Deze gegevens bieden informatie over waar de inwoners van Heerenveen werkzaam zijn en waar de arbeidskrachten die werkzaam zijn in Heerenveen vandaan komen.

Uitgaande pendel

Van de 22.400 arbeidskrachten in de Gemeente Heerenveen werkt meer dan de helft buiten de Gemeente (12.500). In tabel 4 is een top 10 van de gemeenten weergegeven waar de meeste inwoners van Heerenveen werken. Het grootste aandeel werkt hiervan werkt in Friesland namelijk bijna 80%. Daarnaast werken de inwoners van Heerenveen in de provincie Groningen (bijna 6%) Overijssel (ruim 3,5%) en Drenthe (ruim 3,5%).

	Top 10	Aantal	Percentage
1	Leeuwarden	2000	10,64%
2	De Fryske Marren	1200	6,38%
3	Súdwest-Fryslân	1000	5,32%
4	Opsterland	1000	5,32%
5	Groningen (gemeente)	1000	5,32%
6	Smallingerland	900	4,79%
7	Weststellingwerf	900	4,79%
8	Zwolle	400	2,13%
9	Ooststellingwerf	300	1,60%
10	Meppel	200	1,06%

Tabel 4: Top 10 van gemeenten waar inwoners Heerenveen werkzaam zijn (CBS, 2016)

Inkomende pendel

Naast de 9.900 (30%) eigen inwoners komen er dagelijks 22.800 (70%) inwoners van andere gemeentes werken in Heerenveen. Daarmee werken er 32.700 arbeidskrachten binnen de gemeente Heerenveen. Heerenveen fungeert als een echte banenmotor voor de regio. Het aantal arbeidskrachten dat werkt in Heerenveen is groter dan haar eigen werkzame beroepsbevolking. De inkomende pendel (22.800) is dan ook hoger dan de uitgaande pendel (12.500).

Top 10		Aantal	Percentage
1	De Fryske Marren	3400	10,40%
2	Leeuwarden	2400	7,34%
3	Súdwest-Fryslân	2200	6,73%
4	Opsterland	2200	6,73%
5	Smallingerland	1900	5,81%
6	Weststellingwerf	1800	5,50%
7	Ooststellingwerf	900	2,75%
8	Groningen (gemeente)	800	2,45%
9	Tytsjerksteradiel	700	2,14%
10	Achtkarspelen	500	1,53%

Tabel 5: Top 10 van woongemeente waar de inkomende pendel vandaan komt (CBS, 2016)

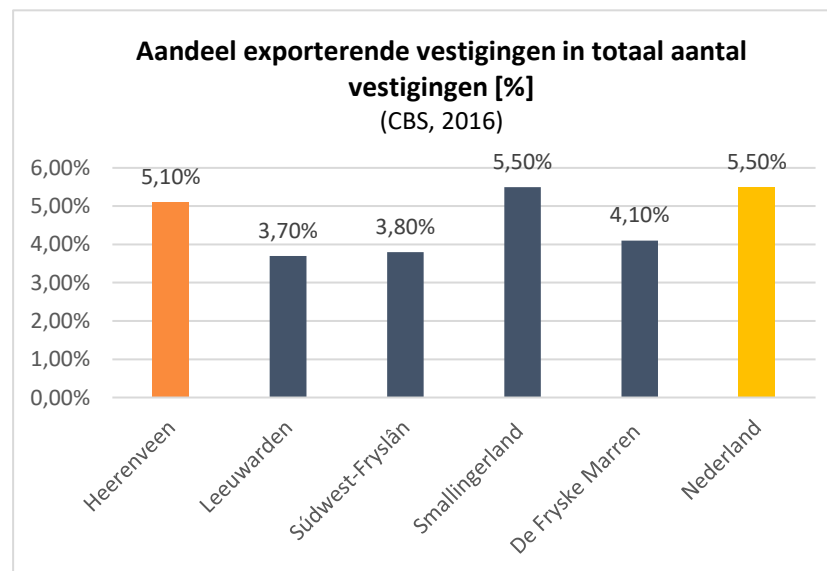
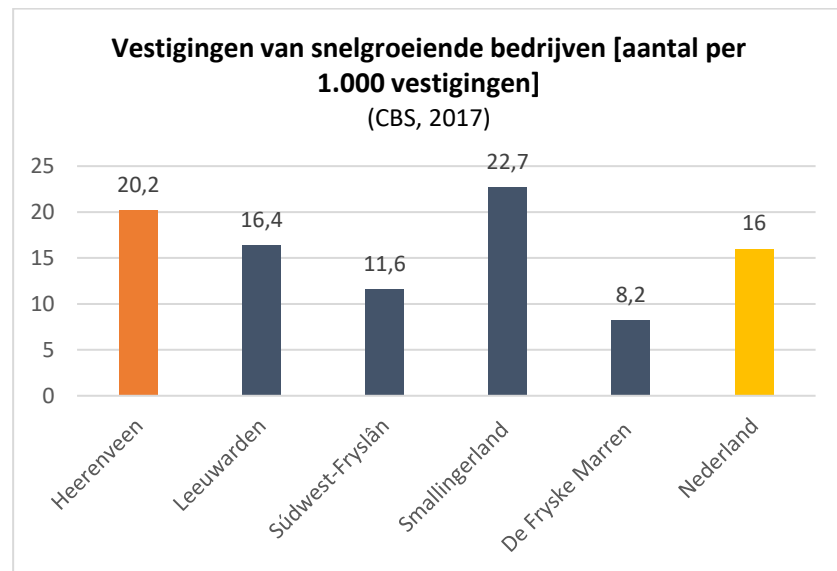
In tabel 5 zijn de 10 gemeenten weergegeven waar de meeste inkomende pendel afkomstig uit is. Wanneer we dit vergelijken met de uitgaande pendel zien we dat Heerenveen met name een grote werkgelegenheidsfunctie heeft voor De Fryske Marren, Súdwest-Fryslân, Opsterland, Weststellingwerf en Smallingerland. Wat verder opvalt is dat er veel woon- en werkverkeer plaatsvindt tussen Heerenveen, Groningen en Leeuwarden.

5. Economische ontwikkelingen

5.1 Gezonde dynamiek: veel grote werkgevers en veel snelgroeiende bedrijven

De gemeente Heerenveen telt 4.950 bedrijven en instellingen, 8,1% van het totaal aantal vestigingen in Friesland bevindt zich daarmee in Heerenveen. De bedrijven en instellingen in Heerenveen tellen samen 31.010 arbeidsplaatsen (10,4% van het totaal aantal arbeidsplaatsen in Friesland). De bovenstaande cijfers maken opnieuw duidelijk dat Heerenveen een grote werkgelegenheidsfunctie heeft binnen Friesland. Ter vergelijking, het aandeel in de totale bevolking van Friesland bedraagt 'slechts' 7,8%. Wat verder opvalt is dat de bedrijven en instellingen in Heerenveen relatief veel arbeidsplaatsen tellen. Het aandeel arbeidsplaatsen in het totaal van de provincie ligt immers boven het aandeel vestigingen in het totaal van de provincie. Ondanks dat Heerenveen veel grote bedrijven telt, heeft nog altijd ruim 90% van het totaal aantal vestigingen in Heerenveen minder dan 10 werknemers.

In figuur 8 is zichtbaar dat de gemeente Heerenveen ten opzichte van andere Friese gemeenten en Nederland relatief veel snelgroeiende bedrijven telt. Het aantal exporterende vestigingen ligt licht onder het landelijke gemiddelde, maar nog altijd boven de gemeenten Leeuwarden, Súdwest-Fryslân en de Fryske Marren. Verschillen in de exportcijfers komen voornamelijk voort uit de verschillen in de sectorstructuur van de gebieden.

Figuur 8: Aantal snelgroeiende bedrijven en exporterende vestigingen

5.2 Relatief weinig zelfstandigen

In tabel 6 is het aantal zelfstandigen ten opzichte van de totale werkgelegenheid en het aantal vestigingen weergegeven. Wat opvalt is dat het aandeel zelfstandigen in de totale werkgelegenheid en het aantal vestigingen relatief laag is.

	Aandeel Zzp'ers t.o.v. totaal aantal banen [%]	Aandeel Zzp'ers - per 1.000 vestigingen
Heerenveen	7,9%	58,3
Leeuwarden	7,8%	58,0
Súdwest-Fryslân	18,3%	67,1
Smallingerland	8,7%	63,1
De Fryske Marren	23,6%	67,8
Nederland	11,4%	60,0

Tabel 6: aantal zzp'ers t.o.v. totaal aantal banen en vestigingen (CBS, 2017)

In de onderstaande tabel is weergegeven welk aandeel de zelfstandigen hebben in het totaal aantal banen in de verschillende sectoren. Zelfstandigen in Heerenveen zijn voornamelijk actief in de zakelijke- en overige dienstverlening, Informatie en communicatie, bouw en landbouw & visserij,

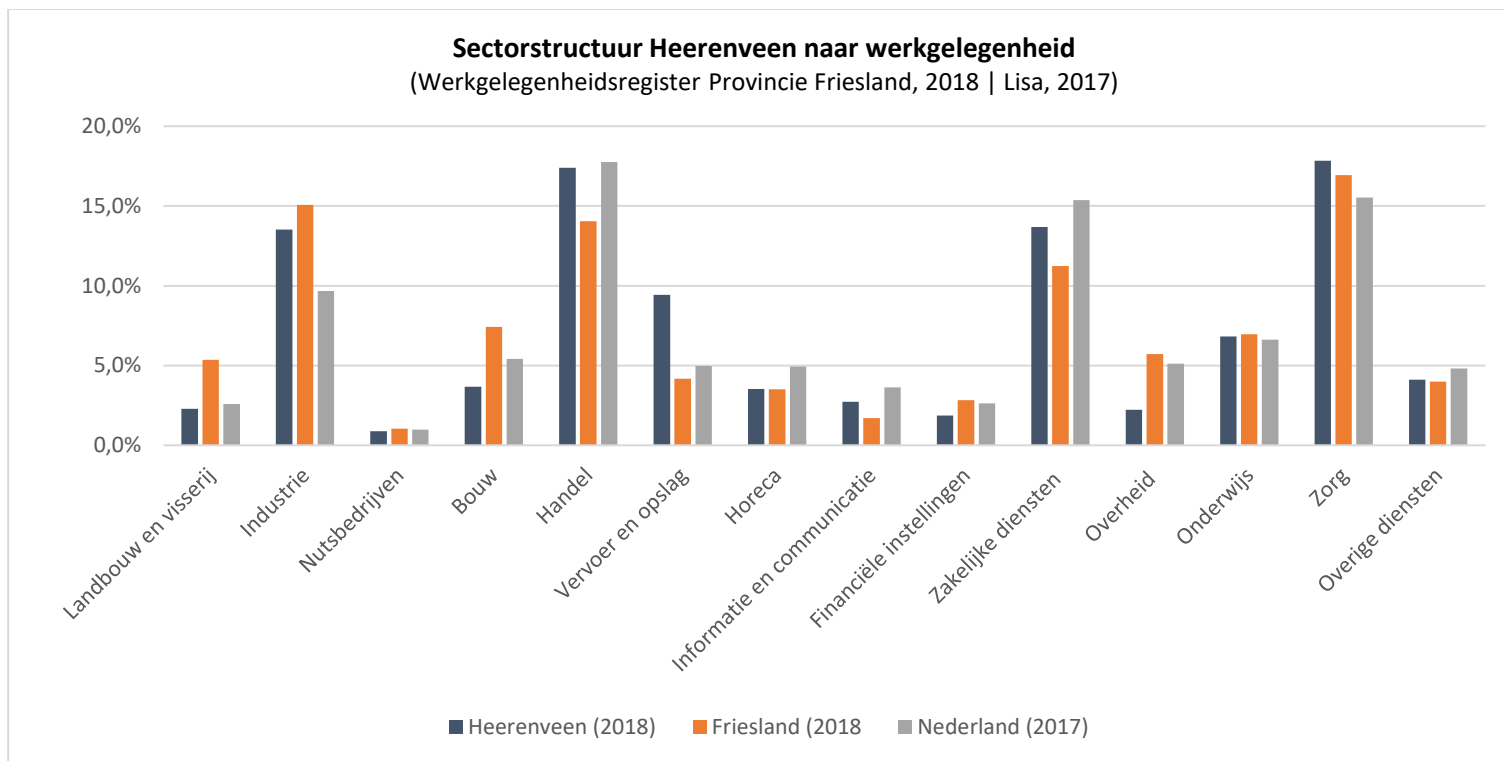
Sector	ZZP t.o.v. totaal banen in sector (%)
Landbouw & Visserij	20,8%
Industrie	3,7%
Nutsbedrijven	1,8%
Bouw	24,1%
Handel	7,4%
Vervoer en opslag	2,2%
Horeca	5,4%
Informatie en communicatie	18,9%

Sector	ZZP t.o.v. totaal banen in sector (%)
Financiële instellingen	6,1%
Zakelijke diensten	21,1%
Overheid	0,0%
Onderwijs	9,3%
Zorg	7,8%
Overige dienstverlening	30,4%

Tabel 7: aantal zzp'ers t.o.v. totaal aantal banen en vestigingen (CBS, 2017)

5.3 Sectorstructuur Heerenveen

In figuur 9 is de sectorstructuur naar werkgelegenheid van Heerenveen afgezet tegen de provinciale en landelijke sectorstructuur. Wat ten opzichte van de landelijke sectorstructuur het meest in het oog springt, is de omvang van de industrie, vervoer en opslag en de zorg. Ten opzichte van de provinciale structuur valt daarnaast de omvang van de handel, informatie en communicatie en zakelijke diensten op. De sector toerisme en recreatie is niet weergegeven in dit figuur maar verdeeld over de verschillende sectoren.

Figuur 9: Sectorstructuur Heerenveen

Een omvangrijke zorgsector met een sterk regionaal verzorgend karakter

De zorgsector is met 5.530 arbeidsplaatsen de grootste werkgever van Heerenveen. De zorgsector in Heerenveen heeft een regionaal verzorgend karakter. De aanwezigheid van het ziekenhuis, goed voor meer dan 20% van de totale werkgelegenheid in de sector, draagt in belangrijke mate bij aan deze oververtegenwoordiging. Overige grote werkgevers bevinden zich in het huizen van verstandelijke gehandicapten, verpleeg- en verzorgingstehuizen en de thuiszorg. Daarnaast telt Heerenveen opvallend veel (grotere) psychiatrische praktijken. De omvang van de totale sector bleef in de afgelopen 5 jaar relatief stabiel.

Groothandel in Heerenveen groeit, traditionele detailhandel heeft het moeilijk

De handel is met 830 vestigingen en 5.400 arbeidsplaatsen de tweede grootste werkgever van Heerenveen. Van de deze arbeidsplaatsen bevindt 44% (2.350 banen) zich in de detailhandel, 41% bevindt zich in de groothandel (2.260 banen) en de overige 790 arbeidsplaatsen (15%) bevinden zich in de handel en reparatie van auto's, motorfietsen en aanhangers.

De werkgelegenheid in de handel groeide in de afgelopen 5 jaar met 10% (470 arbeidsplaatsen). De groei vond met name plaats bij de bedrijven en instellingen in de groothandel (+22%; 400 arbeidsplaatsen). De groothandel binnen Heerenveen bestaat uit groothandel in voedings- en genotmiddelen en groothandel in machines, apparaten en toebehoren voor industrie en handel. De detailhandel in Heerenveen heeft het moeilijker. De totale werkgelegenheid daalde licht (-2%), met name de werkgelegenheid bij de traditionele detailhandel (winkels en warenhuizen) staat daarbij onder druk. Een beeld dat landelijk ook zichtbaar is en mede wordt veroorzaakt door de opkomst van de webwinkels.

Het logistieke profiel van Heerenveen krijgt steeds meer vorm

De vervoer en opslag in Heerenveen telt 2.920 arbeidsplaatsen bij 119 verschillende vestigingen. De vervoer en opslag is relatief gezien bijna een keer zo groot als het landelijke gemiddelde. De omvang van de sector wordt deels verklaard door de aanwezigheid van een distributiecentrum van Post NL en Arriva (Streekvervoer per bus). Daarnaast zijn er binnen vervoer en opslag veel bedrijven en instellingen actief in de logistiek. Het goederenvervoer over de weg is goed voor 1.100 arbeidsplaatsen, koeriers voor 200 arbeidsplaatsen, expediteurs voor 130 arbeidsplaatsen en zee/kust vervoer(vracht) goed voor 190 arbeidsplaatsen. De werkgelegenheid bij bovenstaande bedrijven en instellingen groeide in de afgelopen 5 jaar met meer dan 40%. In combinatie met de forse groei van de groothandel krijgt het logistieke profiel van Heerenveen hierdoor steeds meer vorm.

Grote industriector met specialisatie op verschillende terreinen

De industriector in Heerenveen telt 4.200 banen bij ongeveer 280 bedrijven en instellingen. De oververtegenwoordiging van de sector valt deels te verklaren door het feit dat Heerenveen 600 arbeidsplaatsen telt in de sociale werkvoorziening. De totale sector groeide in de afgelopen 5 jaar met meer dan 7%. Deze groei werd bijna volledig veroorzaakt door de forse groei van de werkgelegenheid in de vervaardiging van zuivelproducten.

De industriesector in Heerenveen heeft geen specifiek profiel. Enige clustervorming vindt plaats in de vervaardiging van voedingsmiddelen (met name vervaardiging van zuivelproducten). De overige toonaangevende werkgevers bevinden zich ieder op een specifiek terrein. Bijvoorbeeld: Accell (vervaardiging van fietsen), VDL (carrosseriebouw), Tetra Pak Cheese and Powder Systems B.V. (vervaardiging machines voor landbouw- en bosbouw), BASF Nederland (vervaardiging kunststof).

Veel zelfstandigen in de zakelijke dienstverlening

De zakelijke dienstverlening binnen Heerenveen kent geen specifiek profiel. De ruim 4.200 arbeidsplaatsen zijn verspreid over de ruim 1200 vestigingen. Wat wel opvalt is dat in de gemeente Heerenveen meerdere relatief grote ingenieursbureaus zijn gevestigd. Deze bureaus zijn samen goed voor 1.050 arbeidsplaatsen, meer dan 20% van het totaal aantal banen in de sector. Wat verder opvalt is dat de zakelijke dienstverlening goed is voor bijna 25% van alle vestigingen in Heerenveen. Dit wordt veroorzaakt doordat binnen de zakelijke dienstverlening veel zelfstandigen actief zijn. In de gemeente Heerenveen zijn bijvoorbeeld alleen al meer dan 300 adviesbureaus gevestigd.

Een snelgroeiende informatie- en communicatiesector

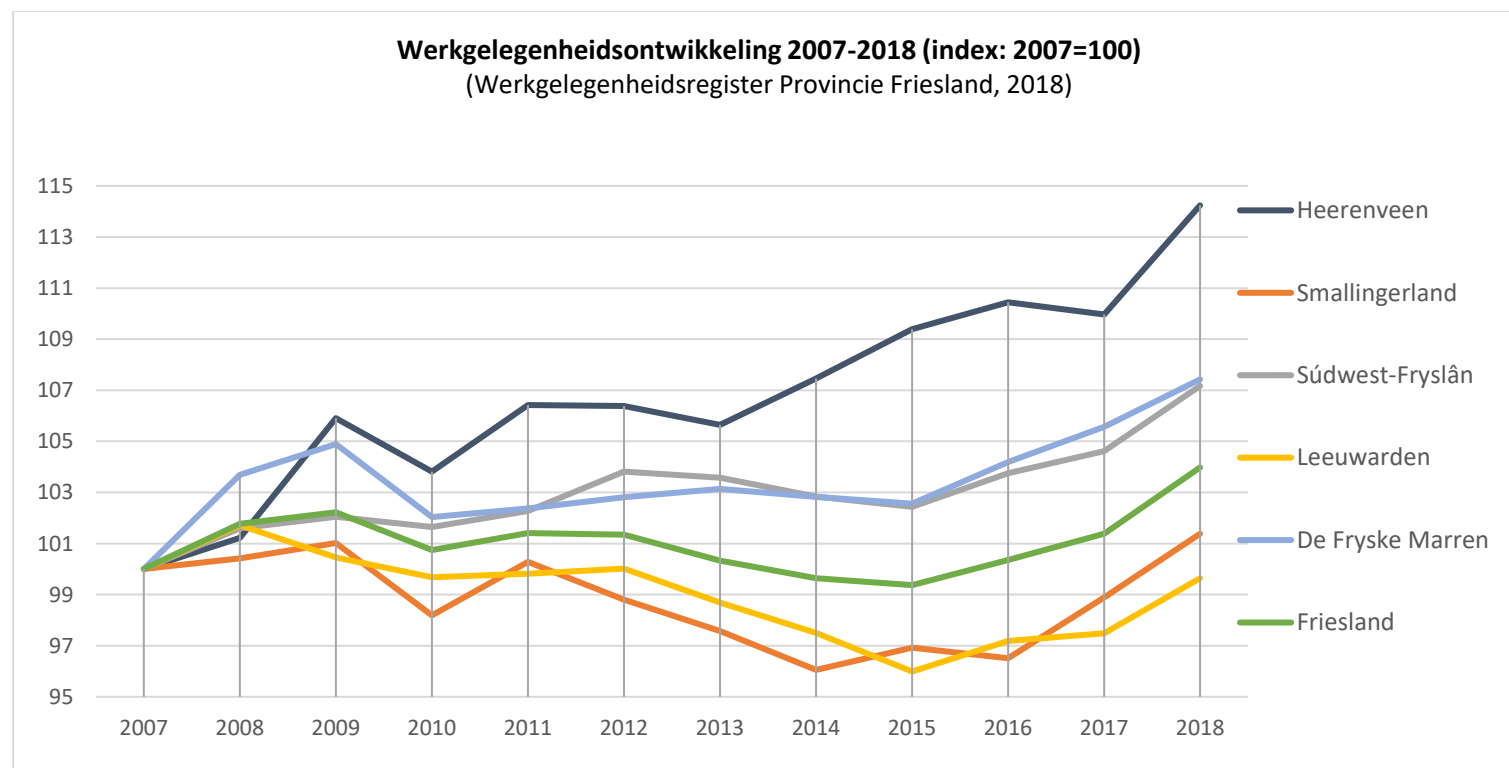
Net als elders in het land groeit ook de informatie- en communicatiesector in Heerenveen. Het aantal arbeidsplaatsen in de sector is in de afgelopen vijf jaar opgelopen met meer dan 35% naar 850 banen. Ongeveer tweederde van deze banen bevindt zich bij de bedrijven en instellingen die zich bezighouden met de ontwikkeling van software.

Groeiende recreatie- en toerismesector

De recreatie- en toerismesector in Heerenveen bestaat uit 1.650 banen, het aandeel van de sector in het totaal aantal banen komt daarmee uit op 5,3%. Qua omvang is de sector daarmee in vergelijking met Friesland (7,1%) en Nederland (6,8%) relatief klein. In de afgelopen vijf jaar groeide de werkgelegenheid in de sector met 13,6%. De groei vond met name plaats in de horeca (specifiek de restaurants en eventcatering), waar in genoemde periode het aantal arbeidsplaatsen toenam met meer dan een kwart.

4.4 Heerenveen: de banenmotor van Friesland

In figuur 10 is de werkgelegenheidsontwikkeling van de vijf grootste gemeenten van Friesland (en het totaal van Friesland) weergegeven over de periode van 2007-2018. De totale werkgelegenheid in de provincie Friesland groeide in de genoemde periode met 4%. Het aantal banen in Heerenveen groeide in dezelfde periode met 14% (+3.870 arbeidsplaatsen). De gemeente Heerenveen heeft daarmee een groot aandeel in de totale groei van de werkgelegenheid in Friesland.

Figuur 10: Ontwikkeling werkgelegenheid

In tabel 8 is de relatieve en absolute ontwikkeling van de werkgelegenheid in de verschillende sectoren weergegeven over de periode 2014-2018. In negatieve zin valt vooral de daling van de werkgelegenheid bij de financiële instellingen op. De financiële sector heeft de afgelopen jaren te maken gekregen met forse reorganisaties die met name gepaard gingen met een banenverlies bij de regionale vestigingen. De krimp in de bouw en zorg vallen voornamelijk te verklaren doordat beide sectoren in het begin van de bovengenoemde periode nog last hadden van de laagconjunctuur. In het laatste jaar lieten juist deze sectoren dan ook een sterk herstel zien. De werkgelegenheid in de bouw groeide met 13% (+130 arbeidsplaatsen) de zorg groeide met 5% (+260 arbeidsplaatsen).

Sector	Ontwikkeling werkgelegenheid 2014-2018 (%)	Ontwikkeling werkgelegenheid 2014-2018 (absoluut)
Handel	9,5%	470
Zakelijke diensten	12,4%	470
Vervoer en opslag	11,6%	300
Industrie	7,3%	290
Horeca	26,4%	230
Informatie en communicatie	35,7%	220
Overheid	8,5%	50
Landbouw en visserij	6,3%	40
Overige diensten	2,1%	30
Onderwijs	0,0%	0
Bouw	-2,4%	-30
Zorg	-1,0%	-60
Nutsbedrijven	-19,0%	-60
Financiële instellingen	-16,2%	-110

Tabel 8: Ontwikkeling werkgelegenheid

Toerisme en recreatie is een sector waarvan de werkgelegenheid verspreid is over de verschillende eerdergenoemde sectoren. In deze sector groeide de werkgelegenheid tussen 2014-2018 met 13% (190 arbeidsplaatsen). Zoals eerder genoemd in de trends en ontwikkelingen, is de verwachting dat deze groei verder zal toenemen.

E&E advies
Helperpark 288
9723 ZA Groningen
(050) 360 44 33
info@eeadvies.nl

eeadvies.nl